

SVOBODNÝ STATEK NA SOUTOKU

Hospodaření s lidmi a pro lidi

Každý sociální organismus je jedinečný. Je utvářen svým okolím, umístěním, rostlinami, které tu rostou, zvířaty, která tu žijí, ale také lidmi, kteří o něj pečují. A právě role zahradníka může hospodářství vtisknout tvář, která vám už na první pohled přijde povědomá.

Právě téma kulturní krajiny a jejího významu jako místa, které se opět může stát místem setkávání lidí, je jednou z mnoha výzev **Jaroslava Lenharta**, ředitele neziskovky Svobodný statek na soutoku v Českých Kopistech. Jak ho sám popisuje: „Svobodný statek na soutoku je jedním z mála (zemědělských podniků - pozn. autora), který se v neziskové formě snaží působit nejen v neziskovém sektoru. V jeho poslání jako zemědělce je nejen zdravé hospodařit, ale snažit se, aby to zdravé mohlo být viděno; ať už v obchodu, nebo v sociálních otázkách společnosti.“

Vzešel z Camphilly

Kromě hospodářských činností, jejichž základem jsou principy biodynamického zemědělství a jejichž (vedlejší) produkt umožňuje financování chodu organizace, se zde věnují i lidskému rozměru. Pět celoročních spolupracovníků přichází z místního úřadu práce, je jim poskytováno poradenství v osobních financích i podpora v dalším vzdělávání v oboru. Kromě dlouhodobě nezaměstnaných jsou do činnosti statku začleněni i lidé z mateřské organizace Camphill na soutoku. Camphill poskytuje chráněné bydlení a centrum denních

služeb pro lidi se speciálními potřebami. Kromě toho, že vychází z anthroposofie, se od standardních sociálních služeb liší spoužitím a utvářením léčivého místa pro lidi, kteří zde žijí.

Spojení se Zemí je podle zakladatele camphilly Karla Köninga jedním ze zdrojů léčivé síly pro obyvatele vesniček, jejichž formu camphilly ve světě nabývají. A tak je biodynamické zemědělství jejich častou součástí, i když v dnešní době již s jistou dávkou samostatnosti. A podobný vývoj se odehrál i v Českých Kopistech.

Ekozemědělství se začalo rozrůstat, několikrát se zdvojnásobila plocha obhospodařované půdy (v současnosti 10,82 ha), rostl výnos i následný obchod, počet spolupracovníků i množství práce, které bylo třeba udělat. Navíc kvůli plánovanému projek-

Svobodný statek na soutoku, o.p.s.

České Kopisty 5
Terezín, 411 55
+420 416 738 673
info@svobodny-statek.cz
www.svobodny-statek.cz

férový obchod a přispívat k obnově postavení zemědělce ve společnosti.

Společenství kolem Svobodného statku na soutoku

Kromě camphillského společenství lidí, kteří tu žijí a pracují, se České Kopisty staly jakousi zemskou kotvou i pro nově vzniklé Společenství kolem Svobodného statku na soutoku, které tvoří lidé zapo-

JSME NÁZOROVÍ VŮDČI

➔ pošleme vám, vy dáte mzdu zaměstnancům, a pak vaši zaměstnanci za ty peníze, které dostanou od nás, si jdou nakoupit levně do Kauflandu. Nesmíme si platit svou smrt.

Na Konzum je v současné době navázáno až tři tisíce zaměstnanců – v pekárnách a různých výrobcích, plus našich osm set lidí. A my bychom samozřejmě rádi, aby ti lidé, kteří nám dodávají, si u nás i nakupovali. Lokální výrobce chráníme a podporujeme, ale mělo by to být oboustranné. My bychom na tom měli rozumně vydělávat a nikdo by nikoho neměl potápět, včetně zaměstnanců. Před časem jsme měli takovou poradou s místními výrobci a popisovali jsme, jak by to mělo být. Nemůže to skončit tak, že celý tento řetězec bude fungovat a naši zaměstnanci i zaměstnanci výrobců mají relativně podprůměrnou mzdu vůči republice, a majitel přijede v poslední značce mercedesu. A před zasedací místností bylo parkoviště plné posledních modelů fár. Teoreticky my jako obchodníci bychom je měli vyždímat a oni by mohli být ti s oprýskanými škodovkami, ale výsledek je skoro opačný. Největší problémy v tomto směru jsou se zemědělci. Zemědělský

sektor se úplně zničil dotacemi – na co není dotace, to nedělají. Samozřejmě si taky zvykli na příjmy, které jsou úplně nesmyslné, takže většina zemědělců jezdí v teréncích a připadá jim to normální.

My jsme chtěli před časem pomoci místním producentům s kolísáním cen mléka, jako to funguje třeba v Německu. Cena je někdy odpovídající a někdy je pod výrobními náklady. A zemědělci vždycky, když je pod výrobními náklady, říkají, že se s tím musí něco dělat, takhle se nedá vyrábět, ale když je nad nimi, tak mlčí. A my jsme před časem oslovili tyto naše lokální zemědělce a říkáme: „Odbíráme mléko z místních mlékáren, kterým dodáváte. Výrobní náklady jsou nějaké a když bude tržní cena mléka nižší než výrobní náklady, tak my část těch ztrát vezmeme na sebe. A budeme vám doplácet za každý litr.“ To se jim líbilo. Ale pak jsme říkali, že ve chvíli, kdy budou ty ceny nad výrobními náklady, podělí se s námi o zisk. A reakce byla: To ne, to už jsou naše peníze. Nakonec místní mlékárna nemá co koupit, protože zemědělci mléko prodají do Německa a ve finále, když tam klesnou ceny, přijdou a říkají: Nemohli byste něco... Zemědělci, to je zvláštní svět.

● **Výroba potravin je silně pokřivena dotacemi. To, co zemědělci pěstují, přece na našich stolech končí jen zřídka, častěji to jde na biopaliva nebo na zkrmení chovnými zvířaty.**

Nechci být antibabišovský, je to teď strašně laciné, ale tohle se úplně zvrhlo a dělají se věci, které jsou nesmyslné. Malí výrobci sice už dnes většinou nedodávají do řetězců, nejsou tolik závislí – pekaři začali provozovat své pekárny, uzenáři jezdí na farmářské trhy a k tomu dodávají do Jednot a podobně. Ale pořád zůstává tvrdá konkurence v podobě Vodňan, Kosteckých uzenin, fabrik velkovýroby. Ty by se taky potřebovaly rozšiřovat, jenže ono už není kam. Najednou se začínají zpříšňovat pravidla a hygienické postupy pro výrobu, legislativní věci se tak komplikují, že ti malí mají velmi těžké to na trhu ustát. A z hlediska veřejnosti to vypadá dobře – zpříšňujeme zákony. Ale dlouhodobě tohle začíná vytěšňovat malé výrobce. Celá republika se dá zásobovat z několika málo masokombinátů a pekáren, jejich produkce může být kvalitní, se zárukou, to všechno může být v pořádku. Až na to, že to budou dělat ty dvě, tři fabriky. Snažíme se být tomuhle protiváhou.

Rozmlouval Tomáš Uhnák

➔ jení do komunitou podporovaného zemědělství (zkratka KPZ). Tento partnerský vztah mezi lidmi převážně z Prahy a statkem umožňuje pěstování a odebrání rozmanité škály výpěstků biozeleniny, která je prospěšná jak pro pole, tak je ceněna i domácnostmi, které se zavázaly pravidelně odebírat to, co se zrovna urodí. Jedním ze znaků KPZ je i přibližování obou stran, vzájemná komunikace, setkávání, zapojení se do práce na statku a pochopení souvislostí s tím spojených.

Propojování generací

Na statek si svou cestu našli i děti a mladí lidé z celého světa. V loňském roce začal pilotní program praktických ekovýchovných programů pro žáky mateřských škol, které nejvíce zaujala místní zvířata - prase, kůň, králíci, slepice a kachny. Na několik dní přijeli pomáhat a vzdělávat se žáci 3. a 9. třídy waldorfské školy Jionice, která je jednou z několika spolupracujících waldorfských škol.

Od jara do podzimu pak proběhly čtyři mezinárodní dobrovolnické workcampy ve spolupráci s NGO INEX-SDA, kterých se účastní mladí lidé z různých zemí světa, kteří chtějí spojit poznávání jiných kultur, řemesla, cestování a přitom i být trochu

užitečný. Díky popovodňové pomoci nadace arche noVa bylo možné zrekonstruovat část staré budovy statku, kde vznikl příjemný prostor pro ubytování těchto dobrovolníků a pořádání seminářů.

Příležitost navštívit a blíže poznat Svobodný statek na soutoku pro širokou veřej-

nost je při každé slavnosti, kterou tu místní komunita pořádá. Kromě tradičních vánočních a velikonočních jarmarků jsou to české lidové slavnosti jako masopust, nebo vrchol zemědělské sezony Děkuvzdání, pořádané na státní svátek svatého Václava. Pozvánky na všechny akce a vzdělávací semináře najdete na webu svobodny-statek.cz v sekci Novinky.

Stejně a přesto jiné

Po přečtení reportáže z pracovní exkurze PRO-BIO LIGY mě zaujala jedna věc. Autorka tam s lehkým zděšením popisovala pole s „obrkedlubnami“ a „výměru brokolice narostlé, jako kdybychom byli na poli v Itálii“. Ke své úlevě po chvíli zjistila, že se jedná o sousedovo konvenční pole. K tomu jen podotknu, že by na exkurzi měla přijet znovu.

Další výzvou současného zahrádníka, kterou si sám stanovil, totiž bylo, aby i biozelenina mohla být krásná, velká a zdravá. Proč by musel být květák scvrklý, ožraný a zelený jen proto, že je vypěstován ekologickým způsobem? A tak zkoušel a zkoušel a trvalo mu to léta. Ale přijedete-li na pole nyní, opravdu můžete potkat narostlé brokolice jako v Itálii. A budou výborné! Stejně jako velký čistý šťavnatý květák, který je při ranním sklizení příjemným osvěžením. Pěstuje se zde přes 100 různých odrůd zeleniny, světlý kořen, květiny, ovocné stromy a to všechno spolu tvoří barevný a živý organismus, který nám dává plody nejen zdravé, ale i krásné.

Michaela Křivková

FOTO – archiv ekostatku a r. Bio

World Wide Opportunities on Organic Farms

Krajině, zvířatům i farmám
SLUŠÍ WWOOF. SLUŽTE jemu.

Existují lidé, kteří se chtějí ponořit do **EKO** zemědělství.
Existují **FARMY**, které takovou zkušenost poskytnou.
Dvě strany mají cíl: **POTKAT SE.**

Český WWOOF těmto setkáním pomáhá již 12 let.

WWOOF FARMÁŘI ZNAJÍ ROZDÍL MEZI BIO A EKO A VŠICHNI JSOU LOKAL I FAIR.

WWOOF.CZ

CAMPBILL ČESKÉ KOPISTY, z.s., a SVOBODNÝ STATEK NA SOUTOKU

CAMPBILL – založen 1999, pozemky certifikované od r. 2006. Současnost: 1 komunitní dům, rodina se 4 dětmi, 11 uživatelů, 13 spolupracovníků, 11 ha polností (statek), pracovní kůň Sympatia, svičkárna a textilní dílna.

Obecně prospěšná společnost Svobodný statek na soutoku byla založena v roce 2012 s cílem navázat na zemědělskou činnost provozovanou již dříve pod záštitou Camphillu České Kopisty. Nabízí zeleninu v biodynamické kvalitě a další výrobky vznikající převážně ruční prací přímo na statku. Společnost se dále věnuje dalším aktivitám spojeným s biodynamickým zemědělstvím a péčí o krajinu.